אבל אם הֵפֵר לה הָאָב לבדו וְלֹא הֵפֵר הַבַּעַל יחד עמו, או שהֵפֵר לה הַבַּעַל וְלֹא הֵפֵר הָאָב יחד עמו, הנדר אֵינוֹ מוּפָר, כיון שאינם יכולים להפר כל אחד לבד, אלא דווקא שניהם יחד. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר, שֶׁאִם קַיֵּים לה אֶחָד מֵהֶן את נדרה והשני הפר, שאין זו הפרה.

גמרא

שנינו במשנה, הפר האב ולא הפר הבעל, הפר הבעל ולא הפר האב אינו מופר:

מקשה הגמרא, לשם מה הוצרכה המשנה לחזור ולשנות דין זה, הלא הַיְינוּ הדין השנוי בְּרֵישָׁא, 'אָבִיהָ וּבַעְלָהּ מְפִירִין נְדָרֶיהָ', שמשמע שאינם מפירים זה בלא זה.

מתרצת הגמרא, מדברי הרישא אין הכרח שצריכים שניהם להפר, משום דְּמָהוּ דִּתֵימָא שכוונת המשנה באמרה 'אביה ובעלה מפירין נדריה', הַיְינוּ 'אוֹ אָבִיהָ אוֹ בַּעְלָהּ מפירין נדריה' קָתָנֵי. לפיכך קָא מַשְׁמַע לָן הסיפא, שאינם יכולים להפר זה בלא זה.

שנינו במשנה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁקַּיֵּים אֶחָד מֵהֶן:

מקשה הגמרא, לָמָּה לִי לְמֵיתְנָא דין זה במשנתנו, הלא זה נלמד מהדין הנאמר ברישא, דַּהֲשְׁתָּא יֵשׁ לוֹמַר שאם הֵפֵר זֶה בְּלֹא זֶה אין זו הפרה וְלֹא כְּלוּם אף אם השני לא קיים, ואם כן קַיֵּים אֶחָד מֵהֶן לָמָּה לִי, וכי צְרִיכָא לְמֵיתְנִי שאין הפרת השני כלום. והרי המקיים אינו יכול להפר, ואם כן כבר נכלל דין זה ברישא, שכל זמן שלא הפרו שניהם אין הנדר מופר.

מתרצת הגמרא, כִּי אִיצְטְרִיךְ לֵיהּ – לדין הסיפא, כְּגוֹן דְּהֵפֵר אֶחָד מֵהֶן את הנדר וְקַיְּימוּ אותו אֶחָד מהם, וְאחר כך באותו יום חָזַר הַמְקַיֵּים והתחרט על הקמתו וְנִשְׁאַל אצל חכם עַל הֲקָמָתוֹ וביטלה. מַהוּ דְּתֵימָא, מַאי דְּאוֹקֵי הָא עֲקָרֵיהּ – כבר עקר את מה שהקים, ושוב בידו להפר את חלקו ולהצטרף להפרת הראשון, קָא מַשְׁמַע לָן דְּמַפְּירִין שְׁנֵיהֶם דווקא בְּבַת אַחַת. כלומר, שבין הפרת האחד להפרת חבירו לא יפסיק דבר המעכב את הפרת השני, כגון הקמה. אבל אם לאחר הפרת הראשון הקים השני, בטלה הפרת הראשון, משום ששוב אינה ראויה להצטרף להפרת השני. ואף שלבסוף בטלה הקמת השני על ידי שאלה, מכל מקום בשעת ההקמה לא היתה הפרת הראשון ראויה להצטרף עם הפרתו.

הגמרא דנה מה המקור לדין המשנה שנערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה:

שואלת הגמרא, וְנַעֲרָה הַמְאוֹרָסָה ששנינו במשנה דְּאָבִיהָ וּבַעְלָהּ מְפִירִין נְדָרֶיהָ, מְנָלָן – מנין לנו דין זה. אָמַר רַבָּה, אָמַר קְרָא (במדבר ל ד־ט) 'וְאִם הָיוֹ תִּהְיֶה לְאִישׁ וְנִדָּרֶיהָ עָלֶיהָ וגו', וְאִם בְּיוֹם שְׁמֹעַ אִישָׁהּ יָנִיא אוֹתָהּ, וְהֵפֵר אֶת נִדְרָהּ אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ, וַה' יִסְלַח לָהּ'. וכתוב זה בהכרח מדבר בארוסה, כמבואר בסמוך. ומעתה יש לומר שהוי"ו של 'ואם היו תהיה' מוסיף על הענין הראשון [הקודם לכתוב זה] המדבר בהפרת האב, כנאמר (שם ו) 'וְאִם הָנֵיא אֲבִיהָ אֹתָהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ כָּל נְדָרֶיהָ וֶאֱסָרֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם'. לפיכך הפרת הארוס האמורה לאחר מכן בכתוב 'ואם ביום שמוע אישה יניא אותה' אינה מועילה בפני עצמה, אלא רק בצירוף הפרת האב האמורה קודם לכן. וּמִכָּאן לְנַעֲרָה הַמְאוֹרָסָה שֶׁאֲבִיהָ וּבַעְלָהּ מְפִירִין יחד את נְדָרֶיהָ. מקשה הגמרא, מנין לנו שהכתוב מדבר בארוסה, אֵימָא – אולי נאמר דהַאי קְרָא 'ואם היו תהיה לאיש' בְּנִשּׂוּאָה כְּתִיב, ללמדנו שהבעל מיפר את נדריה לבדו בלא האב, ואין הפרה זו קשורה להפרת האב האמורה בענין הראשון.

מתרצת הגמרא, אִי מִשּׁוּם נִשּׂוּאָה, הלא קְרָא אַחֲרִינָא כְּתִיב (שם יא־יג), 'וְאִם בֵּית אִישָׁהּ נָדָרָה וגו', וְאִם הָפֵר יָפֵר אֹתָם אִישָׁהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ, כָּל מוֹצָא שְׂפָתֶיהָ לִנְדָרֶיהָ וּלְאֵסַר נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם, אִישָׁהּ הֲפֵרָם'. אם כן בהכרח שהכתוב 'ואם היו תהיה לאיש' מדבר בארוסה, שאביה ובעלה מפירים יחד את נדריה.

ושוב מקשה הגמרא, וְאֵימָא תַּרְוַיְיהוּ – שני הפסוקים, גם 'ואם היו תהיה' וגם 'ואם בית אישה נדרה', אמורים בְּנִשּׂוּאָה שבעלה לבדו מיפר את נדריה. ומפרשת הגמרא את קושייתה, וְכִי תֵּימָא, תְּרֵי קְרָאֵי [־שני פסוקים] בְּנִשּׂוּאָה לָמָּה לִי, ואם ה'ואם היו תהיה לאיש' אמור בנשואה, לשם מה נאמר עוד 'ואם בית אישה נדרה'. יש לומר שבא פסוק זה לְמֵימַר, שֶׁאֵין הַבַּעַל מֵיפֵר בְּנדרים הקְדָמִין לנישואין, אלא רק את הנדרים שנדרה לאחר שנישאה לו. ואם שני הפסוקים נצרכים לנשואה, חוזרת השאלה מנין שנערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה.

אגרות קודש

ב"ה, כ"ז מנ"א, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום א', בו כותב אודות מצב בריאות זוגתו תחי' והטפול הרפואי, ואחכה לבשו"ט מאתו, בטוב הנראה והנגלה הן בענינים הכללים והן בענינים הפרטים, ובבני ישראל בכלל ואנ"ש בפרט והתמימים ביחוד, הרי הא בהא תליא. שלכן פלא ופלא גדול - שאין מזכיר ע"ד הפצת היהדות ובפרט בהפצת המעינות (שיגיעו גם) חוצה, ובטח ימלא בהזדמנות הכי קרובה, וגם בזה תהיינה בשו"ט, טוב האמיתי טוב לשמים וטוב לבריות, וכדרשת רז"ל.

והרי מתקרבים אנו לחדש אלול הוא חדש הרחמים, בו כאו"א אומר בכל יום ה' אורי וישעי וגו', ויהי רצון שבעגלא דידן נזכה לקיום רמז כתוב זה, וכלשון הבחיי (הובא מכ"ק אדמו"ר הצ"צ בפירושו על התהלים שם) שעל הבטחה דבנין בית השלישי וחזרת השכינה, הוא שאמר דוד המלך ה' אורי וישעי.

בברכה לבשו"ט בכל האמור,

מ. שניאורסאהן

מתרצת הגמרא, וְכִי לָאו מִשְּׁמַעְתָּ מִינָּהּ, מהפסוק 'ואם בית אישה נדרה', את שני הדינים הללו, גם שהבעל מיפר את נדרי אשתו, וגם שאינו מיפר בקודמין. ואם כן שוב אין צורך בפסוק 'ואם היו תהיה' ללמדנו על הנשואה. אלא בהכרח שפסוק זה מדבר בארוסה, והוא המשך לענין הקודם לו האמור בהפרת האב, ללמדנו שאביה ובעלה מפירין את נדריה.

עוד מתרצת הגמרא, אִיבָּעֵית אֵימָא, דִּלשון הֲוָיָה האמור ב'ואם היו תהיה לאיש', קִדּוּשִׁין מַשְׁמַע, שעדיין לא נישאה לו. נמצא שאין האב לבדו מיפר לבתו הארוסה, אלא בשותפות עם הארוס בלבד. ושוב מקשה הגמרא, אֵימָא אַב לְחוּדֵיהּ מֵיפֵר את נדרי בתו הארוסה אף בלא הארוס, אלא שהארוס אינו מיפר לבדו בלא האב, כמו שמשמע מהוי"ו של 'ואם היו תהיה', שהוא מוסיף על הענין הראשון, כאמור.

מתרצת הגמרא, אִם כֵּן שהאב מיפר לבדו בלי הארוס, 'וְאָסְרָה אִפֵּר בֵּית אֲבִיהָ יָנִיא אוֹתָהּ' האמור בתחילת הפרשה לגבי נערה פנויה שעדיין לא התארסה, לָמָּה לִי. הלא הַשְׁתָּא יֵשׁ לוֹמַר, אם בְּמָקוֹם אֲרוּסִים מֵיפֵר אָב לְחוּדֵיהּ את נדרי בתו הנערה, וכי שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם אֲרוּסִים [־בבתו הפנויה] מִיבַּעְיָא לפסוק לומר שהוא מיפר את נדריה. אלא בהכרח שאין האב מיפר לבדו את נדריה אלא יחד עם הארוס, ועל כן הוצרך הפסוק להשמיענו בנערה פנויה, שהאב לבדו מיפר את נדריה.

ושוב מקשה הגמרא, אֵימָא אַב לְיבַעֵי אֲרוּסִים, ואינו מיפר לבדו אלא בשותפות הארוס, וְאולם הָאֲרוּסִים לְחוּדֵיהּ מֵיפֵר אף בלא האב. ומפרשת הגמרא את קושייתה, וְכִי תֵּימָא, אם כן דין אָב דְּכָתַב רַחֲמָנָא בארוסה [שנלמד מהוי"ו של 'ואם היו תהיה', שהוא מוסיף על ענין ראשון] לָמָּה לִי, שהרי הפרתו לא מעלה ולא מורידה. יש לומר דְּמִיבַּעְיָא לֵיהּ – שבא הפסוק להשמיענו, דְּאִי חֻקִּים האב לבדו את נדרה חֻקִּים, ושוב אין הארוס יכול להפר.

מתרצת הגמרא, אִם כֵּן שהארוס מיפר לבדו בלי האב, 'בֵּית אִישָׁהּ נָדְרָה' בנדרי נשואה, לְמַאי כְּתַב רחמנא שהבעל לבדו מפירם. הלא כָּל וָחוֹמֶר הוא, וּמָה בְּמָקוֹם אָב – בארוסה שעדיין לא יצאה לגמרי מרשות אביה, הָאֲרוּסִים מֵיפֵר לְחוּדֵיהּ את נדריה, שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם אָב – בנשואה שיצאה לגמרי מרשות אביה, וכי מִיבַּעְיָא לפסוק לומר שהבעל לבדו מיפר את נדריה.

ושוב מקשה הגמרא, אֵימָא שאכן הארוס לבדו מיפר את נדריה, אלא שכתבה התורה 'אִם בֵּית אִישָׁהּ נָדָרָה', כדי לוֹמַר שֶׁאֵין הַבַּעַל מֵיפֵר בְּנִדרים הקוֹדְמִין לנישואין.

מתרצת הגמרא, וּמִינֵיהּ – מדין זה עצמו שאין הבעל מיפר בקודמין, מוכח שהארוס אינו מיפר לבדו. שהרי הָאֲרוּסִים מֵיפֵר אף בְּנִדרים הקוֹדְמִין לאירוסין, כמשמעות הפסוק 'ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה', דהיינו נדרים שהיו עליה מכבר. ואם כן איך יתכן שיהיה כח הארוס יפה מכח הבעל. אֶלָּא לָאו, בהכרח שסיבת מה שהארוס מיפר בקודמין היא מִשּׁוּם שאינו מיפר לבדו כי אם בִּשּׁוּתָּפוּתֵיהּ דְּאָב.

מביאה הגמרא מקור אחר לדין נערה המאורסה האמור במשנתינו: